

Rada
Európskej únie

V Bruseli 12. marca 2020
(OR. en)

6783/20

COMPET 120
IND 37
MI 78
CLIMA 61
CONSOM 60
DIGIT 18
ECOFIN 186
EDUC 99

EMPL 124
ENER 87
ENV 176
ESPACE 11
PI 21
POLMIL 28
RC 4
RECH 102

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ,
v zastúpení generálneho tajomníka Európskej komisie

Dátum doručenia: 11. marca 2020

Komu: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2020) 103 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE,
EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A
VÝBORU REGIÓNOV
Stratégia pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2020) 103 final.

Príloha: COM(2020) 103 final

V Bruseli 10. 3. 2020
COM(2020) 103 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Stratégia pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Stratégia pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu

1. Úvod

Základnou oporou hospodárstva EÚ je 25 miliónov malých a stredných podnikov (MSP). Zamestnávajú približne 100 miliónov ľudí, predstavujú viac ako polovicu európskeho HDP a zohrávajú kľúčovú úlohu pri tvorbe pridanej hodnoty vo všetkých odvetviach hospodárstva. MSP prinášajú inovatívne riešenia problémov, ako sú zmena klímy, efektívne využívanie zdrojov a sociálna súdržnosť, pričom pomáhajú šíriť tieto inovácie v európskych regiónoch. Preto majú zásadný význam pre dvojakú transformáciu EÚ na udržateľné a digitálne hospodárstvo. Sú základom európskej konkurencieschopnosti a prosperity, hospodárskej a technologickej suverenity a odolnosti voči vonkajším otrasom. Ako také sa významnou mierou podieľajú na tom, aby priemyselná stratégia EÚ bola úspešná.

MSP sú neoddeliteľnou súčasťou hospodárskej a sociálnej štruktúry Európy. Poskytujú dve tretiny pracovných miest, prinášajú príležitosti na odbornú prípravu v regiónoch a odvetviach, a to aj pre pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, a podporujú blahobyt spoločnosti, okrem iného aj v odľahlých a vidieckych oblastiach. Každý európsky občan pozná niekoho, kto je podnikateľom alebo pracuje pre podnikateľa. Každodenné výzvy európskych MSP týkajúce sa dodržiavania pravidiel a prístupu k informáciám, trhom a financiám sú teda výzvou pre celú Európu.

MSP sú veľmi rozmanité, pokiaľ ide o obchodné modely, veľkosť, vek a profily podnikateľov, a čerpajú z rozmanitej talentovej základne žien a mužov. Ich škála siaha od slobodných povolání a mikropodnikov v sektore služieb až po priemyselné podniky strednej veľkosti, od tradičných remesiel až po startupy pôsobiace v oblasti špičkových technológií. Táto stratégia uznáva ich rôzne potreby, pomáha spoločnostiam nielen rásť a rozširovať sa, ale aj zvyšovať a zlepšovať konkurencieschopnosť, odolnosť a udržateľnosť. Preto sa v nej stanovuje ambiciózny, komplexný a prierezový prístup založený na horizontálnych opatreniach, ktoré pomáhajú všetkým druhom MSP, ako aj na činnostiach zameraných na osobitné potreby.

V stratégii sa navrhujú opatrenia založené na týchto **troch pilieroch**:

- **budovanie kapacít a podpora transformácie smerom k udržateľnosti a digitalizácii,**
- **zníženie regulačného zaťaženia a zlepšenie prístupu na trh a**
- **zlepšenie prístupu k financovaniu.**

Cieľom je využiť potenciál všetkých druhov európskych MSP, aby sa stali vedúcou silou dvojakej transformácie. Je zameraná na výrazné zvýšenie počtu MSP zapojených do udržateľných podnikateľských postupov, ako aj počtu MSP využívajúcich digitálne technológie. Konečným cieľom je, aby sa Európa stala najpríťažlivejším miestom na vytváranie malých podnikov, ich rast a rozširovanie na jednotnom trhu.

V záujme dosiahnutia výsledkov sa musí stratégia riadiť spoločne opatreniami na úrovni EÚ a pevným záväzkom členských štátov. Kľúčovým aspektom bude aktívne zapojenie komunity MSP a samotných spoločností. Stratégia sa preto bude opierať o silné **partnerstvo zamerané na dosiahnutie výsledkov** medzi EÚ a členskými štátmi vrátane regionálnych a miestnych orgánov. Podnikatelia by takisto mali využiť príležitosť, ktorú im ponúkajú investičné programy EÚ, aby sa ich podnikanie stalo digitálnejším a udržateľnejším a aby rástlo na jednotnom trhu aj mimo neho.

Stratégia vychádza z veľmi pevných základov existujúceho politického rámca a podporných programov EÚ pre MSP, najmä z iniciatívy „Small Business Act“ z roku 2008, iniciatívy pre začínajúce a rozširujúce sa podniky z roku 2016, Programu pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP (COSME), ako aj podporných opatrení pre MSP financovaných v rámci programu Horizont 2020 a európskych štrukturálnych a investičných fondov¹. Bude mať zásadný význam pre vykonávanie okrem iného európskej zelenej dohody, akčného plánu EÚ pre obehové hospodárstvo, európskej dátovej stratégie a Európskeho sociálneho piliera.

Stratégia je súčasťou priemyselnej balíka, ktorý zahŕňa oznámenie a sprievodnú správu o identifikácii a riešení prekážok na jednotnom trhu („oznámenie o prekážkach na jednotnom trhu“)², dlhodobý akčný plán na lepšie vykonávanie a presadzovanie pravidiel jednotného trhu („akčný plán presadzovania jednotného trhu“)³ a novú priemyselnú stratégiu pre Európu („priemyselná stratégia“)⁴. Vychádza z mnohých zistení vyplývajúcich z oznámenia o prekážkach na jednotnom trhu, pokiaľ ide o prekážky, ktorým čelia MSP majúce za cieľ pôsobiť cezhranične. Správna transpozícia, uplatňovanie a presadzovanie právnych predpisov EÚ sú kľúčovým faktorom pre uľahčenie rastu MSP v rámci jednotného trhu. V akčnom pláne presadzovania jednotného trhu sa stanovujú rôzne iniciatívy na riešenie týchto otázok. V priemyselnej stratégii sa zdôrazňuje úloha MSP pre konkurencieschopný a inovatívny európsky priemysel.

2. Budovanie kapacít a podpora transformácie smerom k udržateľnosti a digitalizácii

Konkurencieschopná udržateľnosť je hlavnou zásadou Európy do budúcnosti. **Dosiahnutie klimaticky neutrálneho a agilného digitálneho hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje, si vyžaduje úplnú mobilizáciu MSP.** Táto transformácia smerom k hospodársky, environmentálne a sociálne udržateľnejšej Európe musí ísť ruka v ruke s transformáciou smerom k digitalizácii. Na tento účel sú opatrenia šité na mieru nevyhnutným predpokladom rozvoja MSP ako prosperujúcej vrstvy hospodárstva, ako aj poskytovania príležitostí pre rast tých MSP, ktoré chcú rozširovať svoje aktivity. Na vytvorenie vhodnej podnikateľskej a inovačnej infraštruktúry pre MSP sú potrebné investície na úrovni EÚ.

MSP poháňajúce udržateľnú transformáciu

Mnohé MSP sú dobre vybavené, pružné, technologicky vyspelé, inovačné a odhodlané presadzovať hodnoty, ktoré prispievajú k udržateľnosti a obehovému hospodárstvu. Takmer

¹ Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) podporil viac ako 900 000 MSP a Európsky sociálny fond (ESF) vyše 500 000 MSP v Európe.

² COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

³ COM(2020) 94 final, 10.3.2020.

⁴ COM(2020) 102 final, 10.3.2020

štvrtina⁵ **MSP v Európe už umožňuje túto transformáciu** tým, že ponúka ekologické výrobky alebo služby, a mnohé MSP (vrátane podnikov sociálneho hospodárstva) už veľa robia pre komunity v mieste, kde majú sídlo. Existujú aj veľké výzvy. Niektoré MSP zápasia s transformáciou smerom k udržateľnejším obchodným modelom. Tretina MSP uvádza, že zápasia so zložitými administratívnymi a právnymi postupmi, keď sa usiluje o efektívnejšie využívanie zdrojov. Keďže sa zvyšuje informovanosť o rizikách súvisiacich s klímou a ďalších environmentálnych tlakoch a menia sa preferencie spotrebiteľov, táto transformácia smerom k udržateľným podnikateľským postupom a správaniu je kľúčovým aspektom pre pokračujúcu konkurencieschopnosť a rast MSP. Je nevyhnutné podporiť MSP v tomto procese a poskytnúť im nástroje na pochopenie environmentálnych rizík a zmiernenie tých, ktoré sa týkajú konkrétnych odvetví vrátane stavebníctva, plastov, elektroniky a agropotravinárstva.

Vyššie 600 členov siete Enterprise Europe Network (EEN) ponúka služby prispôbené malým a stredným podnikom. Mnohí členovia siete EEN už pomáhajú MSP pri transformácii smerom k udržateľnosti. Sieť EEN bude – vychádzajúc z tohto základu – poskytovať **osobitných poradcov pre udržateľnosť** a ďalšie služby v oblasti udržateľnosti. Títo poradcovia posúdia potreby MSP a poskytnú poradenstvo týkajúce sa investovania do postupov a infraštruktúr, ktoré efektívnejšie využívajú zdroje a sú obehovejšie, hľadania príslušných obchodných partnerov a podporovania partnerskej spolupráce. Európske vedomostné centrum pre efektívne využívanie zdrojov (EREK) bude naďalej pomáhať MSP šetriť energiu, materiál a náklady na vodu. Riešenia ponúkané spoločnosťami poskytujúcimi energetické služby (ESCO), ktoré majú know-how spolu s technickými riešeniami a riešeniami financovania, by mohli byť pre MSP prínosom.

Európa je kolískou ekologických technológií a jej vedúce postavenie bude závisieť od toho, či budú MSP stáť na čele inovácií v ekologickom sektore. Podporí sa to investičným plánom európskej zelenej dohody⁶. V rámci širšieho pilotného projektu **Európskej rady pre inováciu** (EIC), ktorý má za cieľ podporiť prelomové inovácie predovšetkým zo strany MSP, Komisia vyčlení len v roku 2020 aspoň 300 miliónov EUR na startupy s vysokým potenciálom a MSP, aby mohli priniesť prelomové inovácie v oblasti zelenej dohody. **Európsky inovačný a technologický inštitút** (EIT) zabezpečí, aby jeho znalostné a inovačné spoločenstvá (ZIS) boli ústretovejšie voči MSP a zlepšili sa možnosti MSP zúčastňovať sa na miestnych inovačných ekosystémoch najmä v regiónoch, ktoré v oblasti inovácií zaostávajú. Bude sa to vykonávať pomocou osobitného informačného nástroja (regionálny inovačný program), ktorý posilní ekosystémy, v ktorých je to najviac potrebné.

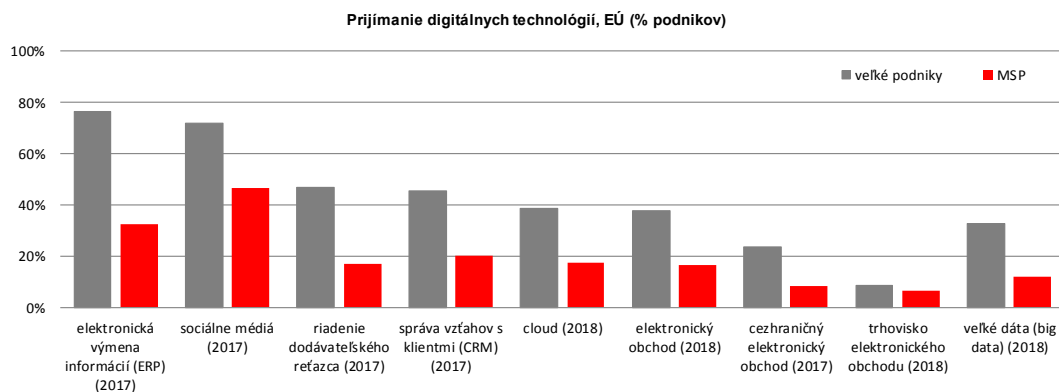
Posilnenie postavenia MSP s cieľom využívať výhody digitálnej transformácie

Európa môže zaujať pozíciu svetového lídra pri formovaní digitálneho hospodárstva len vtedy, ak bude existovať prosperujúca komunita MSP, ktoré využívajú digitálne technológie a údaje. Digitalizácia môže MSP poskytnúť veľké príležitosti na zlepšenie efektívnosti výrobných procesov a schopnosti inovovať výrobky a obchodné modely. Používanie moderných prelomových technológií, ako sú napríklad blockchain a umelá inteligencia, cloud computing a vysokovýkonná výpočtová technika, môže výrazne zvýšiť ich konkurencieschopnosť.

⁵ Prieskum Eurobarometra z roku 2017 o MSP, efektívnom využívaní zdrojov a ekologických trhoch.

⁶ COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

MSP však ešte stále plne nevyužívajú výhody z údajov, ktoré sú hybnou silou digitálneho hospodárstva. Mnohé MSP si nie sú vedomé hodnoty údajov, ktoré vytvárajú, a nie sú dostatočne chránené ani pripravené na nadchádzajúce dátovo agilné hospodárstvo. Len 17 % MSP úspešne začlenilo digitálne technológie do svojho podnikania, v porovnaní s 54 % veľkých spoločností⁷. Tradičné MSP sú často neisté pri výbere digitálnej stratégie podnikania, majú problémy s využitím veľkých úložísk údajov, ktoré sú dostupné väčším spoločnostiam, a vyhýbajú sa pokročilým nástrojom a aplikáciám založených na umelej inteligencii. Zároveň sú veľmi zraniteľné voči kybernetickým hrozbám.

Zdroj: Eurostat, index DESI, 2019

Takéto MSP bude v každom regióne Európy podporovať sieť tvorená maximálne 240 **centrami digitálnych inovácií**, ktorá sa bude opierať o investície z programu Digitálna Európa a zo štrukturálnych fondov.

Ambíciou nie je len poskytovanie používateľsky ústretového a cieleného poradenstva o udržateľnosti a digitalizácii, ale aj prepojenie podporných štruktúr, aby **každý MSP mal poradenstvo vo svojej blízkosti**. Sieť EEN bude úzko spolupracovať s centrami digitálnych inovácií, iniciatívou Startup Europe⁸ a ďalšími aktérmi s cieľom zabezpečiť plynulú podporu a poradenské služby vrátane vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov a podporných štruktúr. Prenos najlepších postupov, know-how a zručností sa môže uskutočniť aj priamo od digitálnych MSP do MSP z iných oblastí.

Ako sa uvádza v **európskej dátovej stratégii**⁹, Komisia bude pracovať na širšej dostupnosti údajov a umožnení toku údajov medzi podnikmi a vládami vytvorením spoločných európskych dátových priestorov pre dôveryhodnú a bezpečnú výmenu údajov. Zabezpečí sa spravodlivý prístup pre všetky spoločnosti, najmä MSP. Komisia takisto preskúma prípadné problémy s právami na využívanie spoločne generovaných údajov, najmä z priemyselného internetu vecí, s cieľom predísť možným znevýhodneniam MSP. Okrem toho sa bude zaoberať využívaním cloud computingu zo strany MSP, napríklad prostredníctvom osobitného trhu pre cloudové služby zabezpečujúceho spravodlivé zmluvné podmienky.

⁷ Správa pracovnej skupiny centier digitálnych inovácií z roku 2018 https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

⁸ Iniciatíva Startup Europe je iniciatívou EÚ na prepojenie miestnych centier startupov v celej Európe: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>

⁹ COM(2020) 66 final, 19.2.2020.

Efektívnejšie využívanie talentov a duševného vlastníctva

MSP môžu mať problémy aj s rozvíjaním stratégií v oblasti **duševného vlastníctva** s cieľom chrániť svoje investície do vedy a výskumu a zvýšiť rastový kapitál, a to napriek tomu, že práve tieto oblasti sú pri uvedenej dvojakej transformácii rozhodujúce. Svoje duševné vlastníctvo chráni len 9 % MSP, keďže zvyšné MSP nemajú vedomosti o iniciatívach EÚ a vnútroštátnych iniciatívach v oblasti duševného vlastníctva alebo sa obávajú zložitosti a nákladov spojených s ich získaním a presadzovaním. V nadchádzajúcom **akčnom pláne pre oblasť duševného vlastníctva** sa navrhnu opatrenia na zefektívnenie systému duševného vlastníctva pre MSP prostredníctvom opatrení na zjednodušenie postupov registrácie duševného vlastníctva (napr. reforma právnych predpisov EÚ v oblasti priemyselných dizajnov), zlepšenie prístupu k strategickému poradenstvu v oblasti duševného vlastníctva (napr. zavedenie štandardného poradenstva pri poskytovaní všetkých finančných prostriedkov určených na vedu a výskum na úrovni EÚ) a na uľahčenie používania duševného vlastníctva ako nástroja na získanie prístupu k finančným prostriedkom.

Pokiaľ ide o transformáciu smerom k udržateľnému aj digitálnemu hospodárstvu, tak startupy, ako aj etablované MSP sú ohrozené nedostatkom kvalifikovaných zamestnancov. Často nemajú také isté zdroje ako veľké podniky, aby mohli investovať do odbornej prípravy svojich zamestnancov. Viac ako 70 % podnikov uvádza prístup k talentom ako prekážku pre nové investície v celej EÚ¹⁰. Najdôležitejším problémom pre štvrtinu MSP v EÚ je naďalej dostupnosť kvalifikovaných pracovníkov alebo skúsených manažérov¹¹. Nedostatok zručností je mimoriadne naliehavý v prípade digitalizácie a nových technológií, keďže 35 % pracovnej sily má nízke alebo nemá žiadne digitálne zručnosti.

Členské štáty a sociálni partneri zohrávajú kľúčovú úlohu a EÚ môže ďalej pomôcť pri riešení týchto výziev, uľahčovaní prístupu k odbornej príprave a poskytnutí podpory pri zosúladovaní dopytu po talentoch zo strany MSP s ponukou na trhu práce. Podnikateľské vzdelávanie a odborná príprava, ktoré zlepšujú podnikateľské znalosti a zručnosti, zohrávajú kľúčovú úlohu v príprave MSP na pôsobenie na jednotnom trhu. Vzdelávacie činnosti a činnosti na zvyšovanie úrovne zručností majú zásadný význam pre všetkých manažérov a zamestnancov MSP, pričom sa osobitný dôraz kladie na posilnenie postavenia žien a dievčat, aby sa stali zakladateľmi, ako aj na zlepšenie rodovej vyváženosti medzi zakladateľmi a manažérmi MSP¹².

S podporou programu Digitálna Európa bude Komisia rozvíjať **digitálne rýchlokurzy** pre zamestnancov MSP, aby sa mohli zdokonaľiť v oblastiach, ako je umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť alebo blockchain, a to na základe skúseností z platformy koalície pre digitálne zručnosti a pracovné miesta. Centrá digitálnych inovácií budú pôsobiť ako sprostredkovatelia medzi MSP a univerzitami/poskytovateľmi odbornej prípravy na miestnej úrovni. Inkubačné činnosti pomôžu MSP stať sa súčasťou ekosystémov založených na údajoch.

Komisia spustí aj program pre „**digitálnych dobrovoľníkov**“ s cieľom umožniť mladým kvalifikovaným a skúseným starším ľuďom, aby sa podelili o svoju digitálnu kompetenciu so zamestnancami v tradičných podnikoch. Takisto podporí a prepojí sprostredkovateľov MSP, ako sú podnikateľské klastre, sieť EEN a centrum EREK, s cieľom pomôcť zvýšiť úroveň zručností pracovníkov MSP v oblasti udržateľnosti.

¹⁰ Investičná správa EIB 2018/2019.

¹¹ Prieskum SAFE z roku 2019.

¹² Stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, COM(2020) 152 final, 4.3.2020

Komisia bude aktualizovať program v oblasti zručností pre Európu okrem iného tým, že spustí pakt pre zručnosti. Tento bude zahŕňať **osobitný prvok pre MSP**. Odborné vzdelávanie a príprava (OVP) majú pre MSP osobitný význam, pokiaľ ide o zabezpečenie toho, aby ich pracovná sila mala zručnosti potrebné na trhu práce. Okrem toho sa členské štáty a regióny budú motivovať, aby využili budúci Európsky sociálny fond plus a nové možnosti investovať prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja do rozvoja zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie.

Kolaboratívne hospodárstvo vytvára príležitosti v oblastiach, ako je mobilita a ubytovanie, pre inovatívne platformy MSP, ktoré majú sprostredkovateľskú funkciu medzi poskytovateľmi a príjemcami služieb, ako aj pre poskytovateľov služieb MSP, ktorí získavajú prístup k širším okruhom zákazníkov. Komisia bude v nadväznosti na svoje oznámenie z roku 2016 o kolaboratívnom hospodárstve¹³ pokračovať v skúmaní novej iniciatívy zameranej na služby krátkodobého prenájmu ubytovania (najväčší sektor kolaboratívneho hospodárstva) s cieľom podporiť vyvážený a zodpovedný rozvoj kolaboratívneho hospodárstva na celom jednotnom trhu pri plnom rešpektovaní verejných záujmov.

KLÚČOVÉ OPATRENIA

- Komisia zmodernizuje **sieť Enterprise Europe Network**, a to aj pokiaľ ide o osobitných **poradcov pre udržateľnosť** a ďalšie služby v oblasti udržateľnosti.
- Komisia pripraví **digitálne rýchlokurzy** pre zamestnancov MSP, aby sa mohli zdokonaľiť v oblastiach, ako je umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť alebo blockchain.
- Komisia spustí aj program pre „**digitálnych dobrovoľníkov**“ s cieľom umožniť mladým kvalifikovaným a skúseným starším ľuďom, aby sa podelili o svoju digitálnu kompetenciu so zamestnancami v tradičných podnikoch.
- Komisia bude aktualizovať **program v oblasti zručností pre Európu** vrátane paktu pre zručnosti s osobitným prvkom pre MSP a navrhne odporúčanie Rady zamerané na modernizáciu odborného vzdelávania a prípravy.
- Komisia rozšíri **centrá digitálnych inovácií** v súvislosti s iniciatívou Startup Europe a sieťou EEN a zabezpečí plynulé poskytovanie služieb v rámci miestnych a regionálnych ekosystémov.
- Komisia vyčlení v rámci **rady EIC** aspoň 300 miliónov EUR na podporu prelomových inovácií v oblasti zelenej dohody.
- V prípade MSP, ktoré svoju činnosť zameriavajú na služby krátkodobého prenájmu ubytovania, bude Komisia pokračovať v skúmaní novej **iniciatívy týkajúcej sa kolaboratívneho hospodárstva**.

3. Zníženie regulačného zaťaženia a zlepšenie prístupu na trh

Jednotný trh je pre európske MSP cieľovým trhom. Predstavuje 70 % hodnoty vývozu tovaru MSP, pričom 80 % všetkých vyvážajúcich MSP predáva do iných členských štátov¹⁴. Počet MSP vyvážajúcich do iných členských štátov by však mohol byť oveľa vyšší: napríklad iba 17 % všetkých MSP vo výrobnom sektore vyváža v rámci jednotného trhu¹⁵.

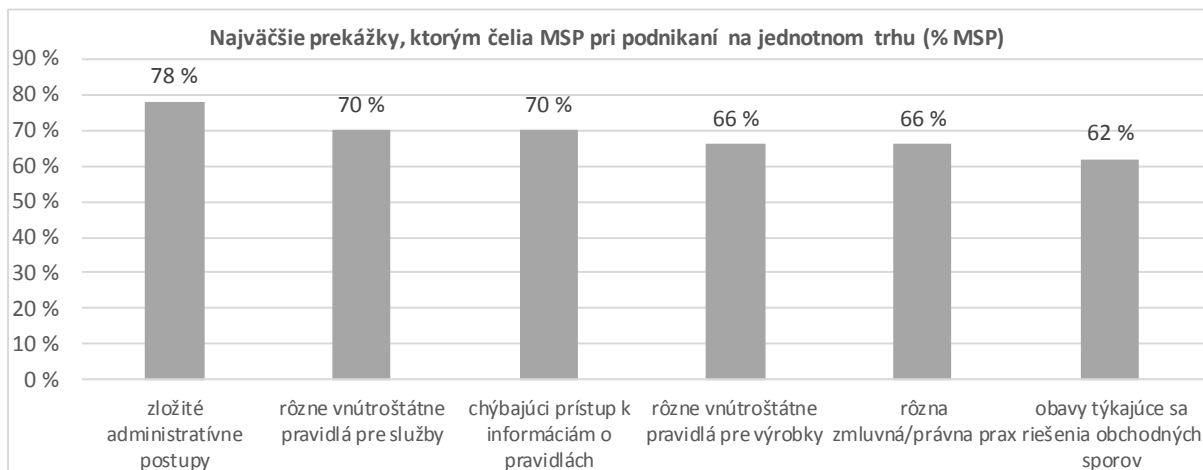
¹³ COM(2016) 356 final, 2.6.2016.

¹⁴ Výročná správa o európskych MSP – cezhraničný rast MSP (Annual Report on European SMEs – SMEs growing beyond borders)

¹⁵ [EU-28 Small Business Act factsheet](#)

Z oznámenia o prekážkach na jednotnom trhu vyplýva, že pretrvávajúcimi prekážkami sú najviac postihnuté práve MSP.

Dodržiavanie **predpisov, noriem, značiek a administratívnych formalít** sa týka MSP viac než väčších spoločností z dôvodu ich obmedzených finančných a ľudských zdrojov. Napríklad v sektore obchodných služieb môžu náklady, ktoré vzniknú MSP pri plnení administratívnych formalít, dosiahnuť 10 000 EUR¹⁶. Napriek pokroku, ktorý sa dosiahol od prijatia iniciatívy „Small Business Act“, zostáva kumulatívny dosah právnych predpisov jedným z hlavných problémov MSP.

Zdroj: Združenie európskych obchodných a priemyselných komôr Eurochambres, štúdia s názvom „Podnikateľský prieskum“ (Business survey) z roku 2019

Európske MSP považujú právne predpisy ako zložité a zaťažujúce, najmä z dôvodu rozdielnych postupov v členských štátoch. Tieto prekážky odrádzajú mnohé MSP od cezhraničného podnikania a rozširovania. V takýchto prípadoch často využívajú veľké platformy ako sprostredkovateľov, čo vedie k nerovnomerným úrovňam vyjednávacjej sily.

Prekonať tieto prekážky je spoločnou zodpovednosťou EÚ a členských štátov. Veľká časť zaťaženia vyplýva z vnútroštátnych právnych predpisov a je dôležité posúdiť vplyv tzv. pozlაცující opatrení týkajúcich sa MSP¹⁷. Členské štáty musia spolu s Komisiou pokračovať v prísnom uplatňovaní zásad „najskôr myslieť na malých“¹⁸, „jedenkrát a dost“¹⁹ a „digitálne služby ako štandard“²⁰.

Komisia sa zaviazala znížiť zaťaženie MSP a poskytnúť im silnejší hlas v rámci cyklu lepšej právnej regulácie. V rámci Programu regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT) Komisia systematicky sleduje **existujúce právne predpisy EÚ** s cieľom znížiť zaťaženie a zjednodušiť právne predpisy. Komisia bude systematickejšie využívať kontroly vhodnosti

¹⁶ Ecorys, „Administrative formalities and costs involved in accessing markets cross-border for provisions of accountancy, engineering and architecture services“ (Administratívne formality a náklady súvisiace s prístupom na cezhraničné trhy v prípade poskytovania služieb v oblasti účtovníctva, inžinierskych a architektonických služieb), 2017

¹⁷ Právne predpisy EÚ môžu poskytnúť priestor na flexibilitu na úrovni harmonizácie a/alebo v praxi členských štátov (tzv. pozlაცovanie, „gold-plating“) COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

¹⁸ Zásada „najskôr myslieť na malých“ pripomína, že záujmy MSP sa musia zohľadňovať pri tvorbe politiky na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni.

¹⁹ Podľa zásady „jedenkrát a dost“ poskytujú občania a podniky rôzne údaje verejnej správe len raz.

²⁰ Cieľom zásady „digitálne služby ako štandard“ je znížiť administratívne zaťaženie tým, že digitálne poskytovanie služieb sa stane prednostnou voľbou verejných správ.

s cieľom hľadať spôsoby, ako digitalizovať, zjednodušiť a dosiahnuť ciele pri najnižších nákladoch v prospech MSP. Okrem toho sa v rámci novej platformy Fit for Future²¹ budú sledovať existujúce právne predpisy EÚ s cieľom identifikovať potenciál na zjednodušenie a zníženie administratívneho zaťaženia.

V prípade **nových právnych predpisov** sa program REFIT doplní a posilní zavedením zásady „jeden za jeden“. Cieľom je zabezpečiť, aby právne predpisy EÚ prinášali výhody bez zbytočného zaťažovania občanov a podnikov. Test MSP je už súčasťou pravidelného hodnotenia a bude sa naďalej uplatňovať v prípade všetkých príslušných návrhov Komisie.

Vzhľadom na svoje obmedzené ľudské a finančné zdroje sú MSP vystavené najmä nákladom vyplývajúcim z právnych predpisov. Na zabezpečenie toho, aby boli nové právne predpisy ústretové voči MSP, bude **vyslanec EÚ pre MSP**²² v spolupráci so zainteresovanými stranami z radov MSP filtrovať iniciatívy EÚ s cieľom upozorniť Komisiu na tie, ktoré si zasluhujú zvýšenú pozornosť z hľadiska MSP. V tejto súvislosti sa vyslanec EÚ pre MSP bude opierať aj o vnútroštátne odborné znalosti siete vyslancov pre MSP. Ambíciou je, aby sa vo všetkých budúcich právnych predpisoch na európskej a vnútroštátnej úrovni zohľadnil koncový používateľ, a to zistením možných prekážok a ich včasným zmierňovaním, napríklad používaním digitálnych nástrojov. Vyslanec EÚ pre MSP bude mať osobitnú úlohu aj v novej platforme Fit for Future, ktorá bude poskytovať MSP priestor na identifikáciu existujúcich právnych predpisov, ktoré sú pre MSP obzvlášť zaťažujúce. Vyslanec EÚ pre MSP navrhne Komisii používateľsky ústretové riešenia, ktoré by sa mohli zohľadniť pri dodržiavaní právnych predpisov.

Zabezpečenie súladu s pravidlami jednotného trhu má osobitný význam pre MSP, keďže sú často neúmerne zasiahnuté cezhraničnými obmedzeniami. V akčnom pláne presadzovania jednotného trhu sa stanovuje zoznam iniciatív, ktorých cieľom je riešiť tieto otázky, vrátane osobitnej skupiny pre presadzovanie jednotného trhu s príspevkom od vyslanca EÚ pre MSP a siete vnútroštátnych vyslancov pre MSP. Komisia bude monitorovať členské štáty a spolupracovať s nimi, pričom v prípade potreby bez váhania prijme rozhodné opatrenie na presadzovanie, aby sa zabezpečilo, že jednotný trh bude prínosom pre MSP. MSP čelia úmerne vyšším nákladom na dodržiavanie daňových predpisov než väčšie podniky²³ a nedostatok daňovej harmonizácie zostáva jednou z hlavných prekážok, ktorým čelia podniky pri cezhraničnom podnikaní.

Prísne presadzovanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže okrem toho zabezpečuje, aby všetky spoločnosti pôsobiace na jednotnom trhu, najmä MSP, mohli súťažiť a inovovať na základe svojich zásluh, a zabraňuje zneužívaniu trhovej sily a koncentracii bohatstva niekoľkými veľkými podnikmi.

Odstránenie prekážok prostredníctvom partnerstiev a experimentovania v oblasti politiky

Kľúčovou výzvou v Európe je relatívny nedostatok úspešných rozširujúcich sa podnikov. V Spojených štátoch amerických je v porovnaní s Európou trikrát viac rozširujúcich sa podnikov²⁴. Európske startupy a rozširujúce sa podniky čelia pri tom, ako lákajú a udržiavajú si talenty, zaistiť

²¹ Zriadi sa nová skupina na vysokej úrovni, ktorá nahradí platformu REFIT.

²² Vyslanec EÚ pre MSP zabezpečuje prepojenie medzi tvorbou politiky MSP na úrovni EÚ a vnútroštátnymi vyslancami pre MSP/subjektmi zodpovednými za politiku v oblasti MSP a predsedá sieti vnútroštátnych vyslancov pre MSP.

²³ Európska komisia, „Study on Tax Compliance Costs for SMEs“ (Štúdiá o nákladoch na dodržiavanie daňových predpisov pre MSP), 2018.

²⁴ „Mind the Bridge: Tech Scale-up Europe“ (Dôležité premostenie: rozširujúce sa európske technologické podniky), správa z roku 2019

trhové príležitosti a zvyšujú príjmy, viacerým výzvam „v teréne“. Mnohé členské štáty tieto výzvy úspešne zvládli a mnohé osvedčené postupy už existujú. Rozšírenie týchto osvedčených postupov po celej EÚ by prinieslo významný impulz pre rozvoj startupov a rast MSP.

V tejto súvislosti bude Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi a zainteresovanými stranami, ako je fórum rady EIC, podporovať najlepšie postupy a spustí novú politickú iniciatívu, **štandard EÚ pre členské štáty týkajúci sa startupov**, v ktorej sa členské štáty vyzvú, aby zaviedli takéto postupy na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. Ambíciou je urobiť z Európy **najpríťažlivejší kontinent pre startupy a rozširujúce sa podniky**. Táto iniciatíva sa zameria na uľahčenie naštartovania a rozšírenia cezhraničného podnikania, zefektívnenie vykonávania pravidiel týkajúcich sa postupov pri žiadostiach o udelenie víza a povolení na pobyt pre talentovaných pracovníkov z tretích krajín, zvýšenie príťažlivosti udeľovania zamestnaneckých opcí na akcie, podporu rozvoja rizikového kapitálu a prenosu technológií z univerzít, zlepšenie prístupu k finančným prostriedkom na účely rozširovania a na podporu cezhraničných digitálnych nástrojov a platforiem. Komisia navyše uskutoční konzultácie a posúdi potrebu ďalších opatrení v oblasti práva obchodných spoločností s cieľom uľahčiť malým a stredným podnikom cezhraničné rozširovanie.

Niektoré veľmi inovatívne riešenia neuhrú svetlo sveta z dôvodu právnych predpisov, ktoré by mohli byť zastarané alebo nedostatočne prispôsobené rýchlo sa vyvíjajúcim technológiám. Jedným zo spôsobov riešenia tohto problému sú **experimentálne regulačné prostredia**. Takto sa môžu testovať v praxi inovatívne riešenia, ktoré ešte nie sú zohľadnené v nariadeniach alebo usmerneniach, v spolupráci s orgánmi dohľadu a regulačnými orgánmi, a to za predpokladu, že sú zavedené vhodné podmienky, napríklad na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania. Experimentálne regulačné prostredia poskytujú regulačným orgánom a orgánom dohľadu aktuálne informácie o nových technológiách a skúsenosti s nimi, pričom zároveň umožňujú experimentovanie v oblasti politiky. Niektoré členské štáty už s takýmito regulačnými prostrediami experimentovali v prípade inovatívnych finančných služieb.

Smernica o službách je kľúčovým nástrojom proti trhovým prekážkam. **Partnerstvá medzi pohraničnými regiónmi**, ktorých cieľom je posilniť spoluprácu medzi regionálnymi orgánmi, môžu pomôcť MSP prekonať prekážky na trhu pri poskytovaní služieb. Výzva by mala do konca roka 2020 viesť k trom takýmto pilotným oblastiam, v ktorých partnerské regióny spoločne zlepšujú, zosúladujú alebo koordinujú pravidlá a postupy týkajúce sa cezhraničného poskytovania služieb, napríklad v oblasti vysielania pracovníkov a využívania digitálnych nástrojov.

Komisia bude tieto opatrenia dopĺňať tým, že bude vyzývať členské štáty, aby implementovali **jednotnú digitálnu bránu**²⁵ ústretovo voči MSP. Členské štáty by sa mali zamerať na poskytovanie jednoduchého online prístupu MSP k informáciám, postupom a službám pomoci, pokiaľ ide o všetky ich otázky spojené s cezhraničným podnikaním vrátane poradenstva v oblasti verejného obstarávania a zdrojov financovania. Členské štáty by mali prepojiť svoje služby s **jednotným kontaktným miestom** s cieľom poskytnúť MSP koordinovanú odpoveď na všetky takéto otázky.

²⁵ V nariadení (EÚ) 2018/1724 sa zriaďuje jednotná digitálna brána na poskytovanie prístupu k informáciám, postupom a asistenčným službám a službám riešenia problémov pre používateľov v ich vlastných krajinách a za hranicami.

Až 71 % MSP, ktoré sa usilovali využiť existujúci systém vzájomného uznávania neharmonizovaných výrobkov²⁶, bolo konfrontovaných s rozhodnutím o zamietnutí prístupu na trh²⁷. Komisia bude po diskusii s expertnou skupinou členských štátov pre vzájomné uznávanie pracovať na podpore „**aliancií vzájomného uznávania**“ medzi členskými štátmi v odvetviach, ako sú potravinové doplnky a šperky.

Vesmírny sektor a sektor obrany majú v rámci rozmanitého priemyselného prostredia kľúčový význam pre strategickú a technologickú suverenitu EÚ a ponúkajú európskym MSP široké možnosti. Dodávateľské reťazce v sektore obrany však boli vybudované prevažne na vnútroštátnej úrovni. Komisia preto posilní cezhraničnú spoluprácu a vstup nových aktérov maximalizáciou potenciálu Európskeho obranného fondu. Toto bude zahŕňať najmä výzvy na predkladanie návrhov zamerané na MSP, osobitný bonus pre MSP a kritérium na vyhodnotenie ponúk, ako aj prepájanie MSP so širším obranným spoločenstvom. Európsky obranný fond pomôže otvoriť dodávateľské reťazce v sektore obrany a prepojiť veľkých systémových integrátorov s celým ekosystémom MSP v oblasti obrany v celej Únii. Komisia bude mapovať aj silné stránky príslušných výskumných a technologických organizácií a univerzít, ktoré môžu podporiť inovačné startupy a MSP v tomto odvetví.

Cieľom Komisie je takisto zvýšiť počet úspešných startupov a rozširujúcich sa podnikov vo **vesmírnom sektore**, ktoré využívajú vesmírne technológie EÚ na komerčné účely. Komisia bude prostredníctvom Vesmírneho programu EÚ podporovať vytvorenie európskeho ekosystému „New Space“ na podporu podnikania. Nová iniciatíva pre podnikanie vo vesmírnom sektore „CASSINI“ bude zahŕňať služby, ako sú urýchlenie, podnikateľské inkubátory, počiatočné financovanie a verejné obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím.

Verejné obstarávanie ponúka nevyužitú príležitosť na jednotnom trhu aj pre MSP vrátane startupov, pre ktoré je ťažké úspešne súťažiť v postupoch verejného obstarávania. Existujú dva typy výziev. Na jednej strane je verejný sektor pomerne neochotný riskovať a často mu chýbajú zručnosti na obstarávanie inovácií. Na druhej strane mnohé hospodárske subjekty, a najmä MSP, považujú postup verejného obstarávania za zložitý alebo nevyhovujúci ich potrebám.

V tejto súvislosti Komisia vyzýva členské štáty a ich verejných obstarávateľov, aby využívali **flexibilitu, ktorú ponúka nový rámec EÚ pre verejné obstarávanie**. To zahŕňa rozdelenie väčších zákaziek na menšie časti, rozšírenie strategického obstarávania, najmä obstarávania inovácií, prenechanie práv duševného vlastníctva v prípade potreby malým a stredným podnikom, aby ich mohli využívať na komerčné účely, ako aj dokončenie digitalizácie ich postupov verejného obstarávania. Komisia bude takisto podporovať členské štáty, aby využívali digitálne platformy na stimulovanie inovatívnych riešení zo strany MSP a startupov, ako aj cezhraničný prístup k verejným zákazkám. Komisia okrem toho spustí **iniciatívu pre veľkých nákupcov a siete** („Big Buyers and Networks“) s cieľom uľahčiť spoločné nákupy inovácií a udržateľných výrobkov, podporovať nadväzovanie kontaktov medzi nákupcami a dodávateľmi inovácií a sledovať pokrok prostredníctvom vnútroštátneho referenčného porovnávania. Okrem toho zavedie etikety s označením pre verejných obstarávateľov, ktorí dodržiavajú postupy verejného obstarávania **ústretové voči MSP**, a bude spolupracovať so svojimi medzinárodnými obchodnými partnermi na šírení prijatých noriem týkajúcich sa verejného obstarávania, napríklad v oblasti elektronickej fakturácie.

²⁶ Tovar, ktorý nie je harmonizovaný podľa právnych predpisov EÚ, ako napr. textil, obuv, výrobky určené na starostlivosť o dieťa, šperky, riad alebo nábytok.

²⁷ COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

Malé a stredné podniky, ktoré poskytujú inovatívne ekologické výrobky a služby, sa môžu podporiť zvýšeným využívaním zeleného verejného obstarávania²⁸.

Kúpa existujúcej spoločnosti je často výhodnejšou alternatívou než začatie podnikania. Odhaduje sa, že každoročne dochádza k zmene vlastníctva približne v 450 000 MSP, čo má vplyv na viac ako dva milióny zamestnancov. V tretine prípadov však prevod nie je úspešný, v dôsledku čoho Európa prichádza približne o 150 000 podnikov a 600 000 pracovných miest²⁹. Dôvodom je často nedostatok včasnej prípravy, ťažkosti pri hľadaní nástupcu a nepriaznivé daňové a regulačné opatrenia.

Komisia bude pokračovať vo svojej práci na uľahčovaní **prevodov podnikov** a bude podporovať členské štáty v ich úsilí o vytvorenie podnikateľského prostredia priaznivého pre prevody³⁰. V nedávno prijatej smernici o reštrukturalizácii a insolvenčii³¹ sa riešili mnohé obavy spoločností v ťažkostiach a Komisia teraz podporí všetky členské štáty pri transpozícii jej ustanovení do príslušných vnútroštátnych právnych predpisov tak, aby spoločnosti vo finančných ťažkostiach mali prístup k primeraným podporným službám, ktoré im pomáhajú predchádzať konkurzu.

Posilnenie spravodlivosti v medzipodnikových vzťahoch

Malé a stredné podniky zohrávajú zásadnú úlohu v čoraz hustejších sieťach podnikov, startupov a MSP, ktoré spolupracujú vo všetkých sektoroch a hodnotových reťazcoch s cieľom vytvárať výrobky a služby budúcnosti. Je dôležité, aby boli MSP a startupy začlenené do strategických hodnotových reťazcov EÚ a aby sa riešili ich konkrétne potreby, s cieľom pomôcť im spolupracovať a rozširovať sa na celom jednotnom trhu a na celom svete.

V dôsledku zvýšenej koncentrácie a vertikálnej integrácie v dodávateľských reťazcoch sú hlavnými zákazníkmi MSP často oveľa väčšie organizácie. To vedie to k asymetriám vo vyjednávacíj sile a k zvyšovaniu rizika, že malé podniky budú vystavené nekalým obchodným praktikám a podmienkam³² vrátane **oneskorených platieb** a prístupu k údajom.

Hoci sa smernicou o oneskorených platbách obmedzili omeškania v prípade transakcií medzi podnikmi aj transakcií medzi podnikmi a platformami, len 40 % podnikov v EÚ dostáva platby načas³³. Oneskorené platby sú príčinou jedného zo štyroch konkurzov MSP v EÚ. Je potrebný zásadný posun smerom k novej podnikovej kultúre, v ktorej je včasná platba normou. Na tento účel Komisia podporí vykonávanie smernice o oneskorených platbách tak, že jej poskytne silné nástroje na monitorovanie a presadzovanie. Tieto nástroje by mohli zahŕňať virtuálne stredisko na monitorovanie oneskorených platieb, objasňovanie nekalých platobných praktík

²⁸ COM(2020) 98 final, 11.3.2020.

²⁹ Extrapolácia na základe dokumentu s názvom „Business Dynamics: Start-ups, Business transfer and Bankruptcy“ (Dynamika podnikania: startupy, prevod podniku a konkurz), záverečná správa z roku 2011, s. 10, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations>.

³⁰ Smernica (EÚ) 2019/2121 o cezhraničných premenách, zlúčeníach alebo splynutiach a rozdeleniach prijatá 27. novembra 2019.

³¹ Smernica 2019/1023 prijatá v júni 2019.

³² Publikácia EÚ z roku 2018 s názvom „A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour“ (Porovnávacíj analýza právnych opatrení verzus právne nezáväzných nástrojov na zlepšenie platobného správania).

³³ Publikácia EÚ z roku 2018 s názvom „A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour“ (Porovnávacíj analýza právnych opatrení verzus právne nezáväzných nástrojov na zlepšenie platobného správania).

a preskúmanie uskutočniteľnosti alternatívnych mechanizmov riešenia sporov/mediácie pre MSP na rýchle riešenie sporov týkajúcich sa platieb pri komerčných transakciách.

Využívanie výhod na globálnych trhoch

Globálne trhy sú pre MSP dôležitým zdrojom rastu. Len 600 000 MSP, ktoré zamestnávajú približne 6 miliónov ľudí, však vyváža tovar do krajín mimo EÚ. V multilaterálnych a bilaterálnych dialógoch bude Komisia presadzovať prostredie priaznivé pre MSP v tretích krajinách prostredníctvom výmeny osvedčených postupov so svojimi partnermi. Okrem toho spustí **nový informačný portál** na zvýšenie informovanosti MSP o obchodných politikách a poskytovanie podrobných informácií o colných postupoch a formalitách týkajúcich sa vývozu do tretích krajín.

Malé a stredné podniky majú z otvorenia obchodu založeného na pravidlách väčší prospech než väčšie spoločnosti, ktoré majú viac zdrojov na prekonanie obchodných prekážok. V záujme zjednodušenia prístupu MSP na medzinárodné trhy Komisia priebežne rokuje o nových obchodných a investičných dohodách a spochybňuje obchodné prekážky, ktoré majú neúmerný vplyv na MSP. Komisia bude aj naďalej začleňovať kapitoly venované MSP do všetkých svojich obchodných dohôd spolu s osobitnými opatreniami umožňujúcimi MSP využívať výhody, ako napríklad spájanie MSP prostredníctvom medzinárodných priemyselných zoskupení, sieť EEN, centrum EÚ pre MSP³⁴ a opatrenia na podporu účasti európskych MSP na verejnom obstarávaní mimo EÚ.

Delegácie EÚ v krajinách, s ktorými EÚ uzatvorila dohodu o voľnom obchode, poskytnú podporu tak, že budú riešiť otázky o praktických problémoch MSP spojených s vykonávaním dohôd o voľnom obchode.

Európska únia dôsledne bojuje proti nekalým obchodným praktikám prostredníctvom nástrojov na ochranu obchodu, keď sú spoločnosti z EÚ vrátane MSP poškodzované dumpingovým alebo subvencovaným dovozom. Komisia zvyšuje osobitnú podporu pre MSP s cieľom uľahčiť im prístup k nástrojom na ochranu obchodu a uľahčiť ich spoluprácu s Komisiou počas prešetrovaní³⁵.

Novovytvorená funkcia hlavného úradníka pre presadzovanie práva v oblasti obchodu bude okrem iného monitorovať a zlepšovať dodržiavanie našich obchodných dohôd. Tým sa ešte viac posilní práca na odstraňovaní obchodných prekážok, ktoré vplývajú najmä na MSP. Okrem toho sa EÚ bude aktívne zapájať do špecializovanej hospodárskej pomoci a diplomacie pre MSP s cieľom podporiť ich prístup na trhy tretích krajín. Príležitosti pre európskych podnikateľov sa rozšíria prostredníctvom globálneho systému Erasmus pre mladých podnikateľov na získanie nových skúseností na trhoch tretích krajín.

³⁴ Centrum EÚ pre MSP v Pekingu poskytuje primárnu pomoc európskym MSP, ktoré chcú rozvíjať svoje pôsobenie na čínskom trhu www.eusmecentre.org.cn.

³⁵ Nariadenie (EÚ) 2018/825 prijaté 30. mája 2018.

KLÚČOVÉ OPATRENIA

- Vyslanec EÚ pre MSP a sieť vnútroštátnych vyslancov pre MSP prispejú k práci osobitnej skupiny Komisie pre presadzovanie jednotného trhu, ktorá sa má zriadiť v nadväznosti na akčný plán pre presadzovanie jednotného trhu a ktorá by sa mala okrem iného zaoberať problematikou **tzv. pozlacovania („gold-plating“)** v procese transpozície s cieľom minimalizovať regulačné zaťaženie MSP.
- Komisia bude nabádať členské štáty, aby implementovali jednotnú digitálnu bránu spôsobom, ktorý je ústretový voči MSP. Členské štáty by mali prepojiť svoje služby s **jednotným kontaktným miestom**.
- Vyslanec EÚ pre MSP bude **filtrvať** iniciatívy EÚ s cieľom upozorniť Komisiu na tie, ktoré si z hľadiska MSP zaslúžia zvýšenú pozornosť a majú osobitnú úlohu v rámci novej platformy Fit for Future.
- Pomocou **štandardu EÚ pre členské štáty týkajúceho sa startupov** bude Komisia motivovať členské štáty, aby si vymieňali a prijímali najlepšie postupy na urýchlenie rastu MSP a startupov pôsobiacich v oblasti špičkových technológií.
- Komisia vyzýva členské štáty a ich verejných obstarávateľov, aby využívali flexibilitu, ktorú ponúka nový **rámec EÚ pre verejné obstarávanie**, na zlepšenie príležitostí MSP, a to aj používaním digitálnych nástrojov a platforiem s cieľom zvýšiť cezhraničné obstarávanie. Komisia bude **verejným obstarávateľom poskytovať usmernenia a podporu**.
- Spustením pilotného projektu bude Komisia motivovať členské štáty, aby vypracovali návrhy týkajúce sa **experimentálnych regulačných prostredí**.
- Komisia uverejní výzvu na vytvorenie **priekopníckych partnerstiev medzi pohraničnými regiónmi** s cieľom posilniť spoluprácu v oblasti presadzovania jednotného trhu a odstraňovania administratívnych prekážok.
- Komisia podporí členské štáty pri presadzovaní **smernice o oneskorených platbách** zavedením nástrojov na monitorovanie a lepšie presadzovanie, ako aj preskúmaním uskutočniteľnosti alternatívnych mechanizmov riešenia sporov/mediácie pre MSP.
- Komisia uľahčí cezhraničnú spoluprácu s MSP a medzi MSP navzájom v rámci **Európskeho obranného fondu a bude mapovať silné stránky** vo svojom výskumnom a inovačnom ekosystéme.
- Komisia spustí novú **iniciatívu pre podnikanie vo vesmírnom sektore „CASSINI“**.
- Komisia podporí členské štáty pri transpozícii nedávno prijatej **smernice o reštrukturalizácii a insolvenčii** tak, že im pomôže zriadiť mechanizmy včasného varovania pre spoločnosti vo finančných ťažkostiach s cieľom predchádzať konkurzu.
- Komisia preskúma spolu s členskými štátmi možné opatrenia na vytvorenie priaznivého prostredia pre **prevod MSP**.
- Komisia bude aj naďalej **zlepšovať prístup MSP na trhy tretích krajín**, a to aj prostredníctvom kapitol venovaných MSP, využívaním dialógov na výmenu najlepších postupov s obchodnými partnermi a prostredníctvom nového informačného portálu. Komisia uľahčí prístup MSP k nástrojom na ochranu obchodu.
- Delegácie EÚ poskytnú podporu tak, že budú riešiť otázky MSP týkajúce sa dohôd o voľnom obchode.
- Komisia rozšíri **globálny systém Erasmus pre mladých podnikateľov**.

4. Zlepšenie prístupu k financovaniu

Prístup k financovaniu má zásadný význam pre financovanie investičných potrieb MSP v súvislosti s transformáciou. Malé podniky však majú väčšie problémy so získaním financovania než veľké podniky, a to vo všetkých fázach vývoja. V prípade mladých podnikateľov a startupov to môže vyplývať z viacerých dôvodov: patria sem napríklad chýbajúce preukázateľné finančné výsledky, chýbajúci kolaterál alebo chýbajúce informácie pre investorov na posúdenie ich kreditného rizika či hodnoty ich nehmotných aktív. Zlepšenie prístupu k financovaniu si vyžaduje prístup, ktorý v sebe spája priaznivé regulačné prostredie, dostatočné a zosúladené financovanie EÚ a vnútroštátne financovanie, ako aj prístup k sieťam spoločností a investorov.

Malé a stredné podniky v Európe čelia aj napriek významným podporným programom na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni³⁶ veľkej medzere vo financovaní vo výške 20 – 35 miliárd EUR, pričom v niektorých členských štátoch zostáva prístup k financovaniu jedným z hlavných problémov, ktorým čelia³⁷. V roku 2019 nedostalo 18 % MSP v EÚ bankový úver v plnej výške, s ktorou počítali. Malé a stredné podniky sú preto v nevýhode, keďže bankové financovanie predstavuje zhruba 90 % ich finančných potrieb. Banková regulácia EÚ musí byť základom stabilného bankového systému, ktorý poskytuje dostatočné finančné prostriedky všetkým podnikom. V balíku opatrení EÚ v oblasti bankovníctva sa zachoval koeficient na podporu malých a stredných podnikov, pričom sa rozšíril na všetky úvery poskytované MSP. Komisia zabezpečí, aby sa v akýchkoľvek budúcich právnych predpisoch týkajúcich sa finančného trhu zohľadnili záujmy európskych MSP a podporoval sa ich nepretržitý prístup k širokej škále možností financovania.

Diverzifikácia zdrojov financovania a zvýšenie pripravenosti MSP na investície

Napriek tomu je potrebná **diverzifikácia zdrojov financovania**. Rizikový kapitál investovaný do európskych spoločností sa v roku 2018 zvýšil o 13 % na 8 miliárd EUR, pričom podiel kapitálového financovania z krajín mimo Európy sa v roku 2018 zvýšil zo 7 % na 20 %³⁸. Financovanie prostredníctvom kapitálových trhov však využilo len 10 % podnikov v Európe, zatiaľ čo v USA to bolo viac ako 25 %. Európske investície do rizikového kapitálu sú približne osemkrát nižšie než v USA, a preto nepostačujú na financovanie rastu európskych podnikov³⁹.

Rýchlo rastúce inovačné MSP a startupy s významnými kapitálovými potrebami sa často presúvajú do zahraničia, aby našli rizikový kapitál⁴⁰. Táto skutočnosť nielenže predstavuje riziko pre technologickú suverenitu Európy, jej rast a pracovné miesta, ale má ďalší dosah aj na širšiu komunitu MSP.

Európski investori sa navyše môžu zdráhať investovať do startupov vzhľadom na výzvy týkajúce sa posudzovania trhového potenciálu a/alebo duševného vlastníctva, na ktorom sa zakladá nová technologická služba alebo výrobok MSP. V dôsledku toho je ťažšie posúdiť ocenenie samotného startupu. Tento problém môžu riešiť „**služby náležitej starostlivosti v oblasti technológií**“, ktoré už boli úspešné v iných regiónoch, ale v Európe zatiaľ nie sú ľahko dostupné. V konečnom dôsledku z nich majú prospech všetky zúčastnené strany: MSP, potenciálni

³⁶ Ročná medzera v dlhovom financovaní v rokoch 2014 – 2018; pozri SWD(2018) 320 final zo 7. 6. 2018.

³⁷ Európska komisia a Európska centrálna banka, „Survey on the Access to Finance of Enterprises“ (Prieskum o prístupe podnikov k financovaniu), november 2019.

³⁸ Invest Europe (2019)20.

³⁹ Správa AFME z roku 2019 týkajúca sa ukazovateľov výkonnosti únie kapitálových trhov.

⁴⁰ Dokument s názvom „Financing the Deep Tech Revolution“ (Financovanie revolúcie prevratných technológií) (štúdia Európskej komisie a EIB, 2018).

investori aj širší inovačný ekosystém. Pilotný projekt EÚ by umožnil presnejšie oceňovanie startupov pôsobiacich v oblasti špičkových technológií, ako aj MSP v neskoršej fáze vývoja pôsobiacich v oblasti technológií na základe ich technológií a portfólia duševného vlastníctva⁴¹.

V Európe treba umožniť viac súkromných investícií. Komisia vyvinie nové spôsoby rozdelenia rizika so súkromným sektorom, akým je napríklad iniciatíva ESCALAR na zvýšenie fondov rizikového kapitálu, zintenzívni svoje úsilie v oblasti investícií a bude pracovať na zdokonalení akčného plánu pre úniu kapitálových trhov. Cieľom únie kapitálových trhov je diverzifikovať zdroje financovania pre podniky vo všetkých fázach vývoja.

Položenie základov fondu na investovanie do prvotných verejných ponúk akcií MSP

Malé a stredné podniky v Európe majú obmedzené možnosti financovania rastu, napríklad kótovanie na kapitálových trhoch prostredníctvom prvotnej verejnej ponuky akcií (IPO). Kapitálové trhy sú dôležitým zdrojom financovania pre MSP, ktoré sa rozrastajú na spoločnosti so strednou kapitalizáciou a napokon na veľké spoločnosti. Počet prvotných verejných ponúk akcií MSP sa v dôsledku finančnej krízy prudko znížil a odvtedy sa neobnovil. V roku 2019 zaznamenali európske prvotné verejné ponuky ďalší pokles, pričom v porovnaní s rokom 2018 ich hodnota klesla o 40 % a ich počet klesol o 47 %⁴². Mnohí inštitucionálni investori sa dostatočne nezapájajú do financovania MSP.

V záujme riešenia tohto problému by verejné financovanie mohlo slúžiť ako nosná investícia na prilákanie väčšieho počtu súkromných investorov do oblasti rýchlo rastúcich inovačných MSP vo fáze verejného kótovania. **Fondom na investovanie do prvotných verejných ponúk akcií MSP** by sa podporili MSP počas celého procesu kótovania aj po jeho skončení. Fond bude vychádzať z analýzy trhu EÚ s prvotnými verejnými ponukami akcií a z testovania s investormi a so zainteresovanými stranami.

Vytváranie priaznivejšieho a inkluzívneho prostredia pre prístup k financovaniu

V posledných rokoch došlo k značnému útlmu v oblasti investičného prieskumu týkajúceho sa MSP. V rámci preskúmania smernice o trhoch s finančnými nástrojmi, ktoré Komisia vykoná v roku 2020, sa preverí, ako by sa mohol stimulovať prieskum v oblasti MSP.

Vďaka inovácii v oblasti finančných technológií založenej na technológii distribuovanej databázy transakcií („**blockchain**“) sa môžu malým a stredným podnikom otvoriť nové možnosti priameho styku s investormi, a to buď prostredníctvom dôveryhodných sprostredkovateľov, alebo na decentralizovanom základe. Malým a stredným podnikom sa tak umožní vydávať kryptoaktíva a digitálne tokeny, napríklad vo forme dlhopisov. Pre investorov sú atraktívne, keďže sa s nimi dá okamžite obchodovať. Takto možno MSP ponúknuť rýchlejšie, efektívnejšie a nákladovo účinnejšie financovanie. V súlade s nadchádzajúcou stratégiou EÚ v oblasti digitálneho financovania Komisia uľahčí používanie kryptoaktív a digitálnych tokenov MSP, investormi a sprostredkovateľmi.

Pravidlá **štátnej pomoci** umožnili poskytnutie značnej vnútroštátnej podpory MSP a rizikovému kapitálu⁴³. Komisia zefektívni a preskúma príslušné pravidlá EÚ v oblasti štátnej pomoci do konca roku 2021, aby zabezpečila, že sú aj naďalej vhodné na svoj účel. V rámci preskúmania sa Komisia bude usilovať zabezpečiť, aby pravidlá motivovali MSP k účasti na dôležitých projektoch spoločného európskeho záujmu (IPCEI).

⁴¹ S využitím informácií zo stránky <https://www.innoradar.eu>.

⁴² <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf>

⁴³ V roku 2018 dosiahli výdavky na cieľ „rizikový kapitál“ 216 miliónov EUR a na cieľ „MSP“ 501 miliónov EUR.

Okrem toho sa v dôsledku nedostatočnej rozmanitosti prijímateľov investícií znižuje talentová základňa a obmedzujú sa inovácie. Tretinu spoločností v Európe založili ženy, ale pokiaľ ide o získavanie rizikového kapitálu, ich spoločnosti sú nedostatočne zastúpené. V roku 2019 smerovalo 92 % rizikového kapitálu, ktorý získali európske spoločnosti pôsobiace v oblasti technológií, do zakladajúcich tímov tvorených iba mužmi⁴⁴. Program InvestEU na financovanie budúcich investícií EÚ by mohol pomôcť stimulovať investície zamerané na ženy a so zapojením žien a poskytovať ciele podporu na rozšírenie siete spoločností a fondov riadených ženami, do ktorých sa dá investovať, v **rámci iniciatívy na rodovo vyvážené financovanie**. Okrem toho sa strojnásobí počet MSP riadených ženami, ktoré majú prospech z plnohodnotnej Európskej rady pre inováciu.

Mobilizácia financovania EÚ, vnútroštátneho a súkromného financovania pre MSP prostredníctvom Programu InvestEU

V rokoch 2014 – 2018 pomohli finančné nástroje EÚ zmobilizovať financovanie v hodnote 100 miliárd EUR, predovšetkým pre MSP, vo forme dlhového a kapitálového financovania. Očakáva sa, že investičným plánom EÚ sa podporí viac ako 1 milión MSP. Na zníženie medzery vo financovaní MSP je však nevyhnutné, aby existovala stála podpora EÚ a vnútroštátna podpora.

V rámci špecializovaného nástroja pre MSP Programu InvestEU nadviaže Komisia na pozitívne skúsenosti s existujúcimi záručnými systémami EÚ pre MSP⁴⁵. Vytvorí jednotný integrovaný nástroj na poskytovanie záruk zameraný na MSP, ktoré sú vnímané ako vysoko rizikové alebo ktoré nedisponujú dostatočným kolaterálom, vrátane inovačných MSP, MSP pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom sektore, MSP prechádzajúcich z modelov, ktoré sú náročné na zdroje a energeticky náročné, na udržateľnejšie modely, a MSP, ktoré uplatňujú digitálne obchodné praktiky. Špecializovaným nástrojom pre MSP Programu InvestEU sa podporí kapitálové financovanie MSP a malých podnikov so strednou trhovou kapitalizáciou v oblastiach osobitných politických záujmov EÚ, ako sú vesmír a obrana, udržateľnosť, digitalizácia, inovácie, **rodovo vyvážené financovanie**, prevratné technológie („deep tech“) a **ekologické technológie**. Napríklad financovanie na zlepšenie prístupu ku kapitálovému financovaniu pre inovačné MSP a startupy, ktoré vyvíjajú a uplatňujú ekologické technologické riešenia, sa bude získavať zo združených prostriedkov z EÚ, členských štátov a zo súkromného sektora. Program InvestEU umožní financovanie vo všetkých fázach vývoja od startupov až po rozširujúce sa podniky a prvotnú verejnú ponuku akcií. Pomôže stimulovať súkromné financovanie od investorov, ako sú podnikateľskí anjeli, rodinné investičné subjekty, fondy rizikového kapitálu, dôchodkové fondy a poisťovne.

Komisia bude úzko spolupracovať s členskými štátmi na združovaní financovania a riešení geografických nerovnováh v oblasti investícií a prístupu k financovaniu, najmä prostredníctvom iniciatívy pre digitálne inovácie a rozširujúce sa podniky⁴⁶. Vďaka zložke Programu InvestEU zameranej na sociálne investície a zručnosti sa navyšelepší prístup k mikrofinancovaniu, financovanie sociálnych podnikov, sociálne a spoločensky prospešné investovanie a zručnosti.

⁴⁴ „2019 State of European Tech report“ (správa o stave európskych technológií z roku 2019) <https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/>.

⁴⁵ Dostupné v rámci programov COSME, Horizont 2020 a Kreatívna Európa a v rámci fondov politiky súdržnosti EÚ.

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe>.

KLÚČOVÉ OPATRENIA:

- Komisia bude **podporovať prvotné verejné ponuky akcií MSP** pomocou investícií uskutočňovaných prostredníctvom nového súkromno-verejného fondu. Ten sa má vytvoriť v rámci Programu InvestEU, ktorý sa začne realizovať v roku 2021 v rámci únie kapitálových trhov.
- Komisia zavedie mechanizmus rizika/odmeny, ktorý bude prvým svojho druhu, s cieľom zvýšiť fondy rizikového kapitálu a prilákať súkromné investície na rozširovanie podnikov prostredníctvom **iniciatívy ESCALAR**.
- Komisia spustí iniciatívu na **rodovo vyvážené financovanie** s cieľom stimulovať financovanie pre podniky a fondy riadené ženami a posilniť podnikanie žien.
- Komisia spustí **iniciatívu v oblasti investícií do ekologických technológií**, v rámci ktorej sa bude združovať financovanie z EÚ, členských štátov a zo súkromného sektora s cieľom zlepšiť prístup ku kapitálovému financovaniu pre inovačné MSP a startupy, ktoré vyvíjajú a uplatňujú ekologické technologické riešenia.
- Komisia spustí **iniciatívu v oblasti blockchainu**, ktorá umožní vydávanie dlhopisov MSP a obchodovanie s takýmito dlhopismi v celej Európe s použitím európskej infraštruktúry služieb blockchainu.
- Komisia bude spolufinancovať **služby náležitej starostlivosti v oblasti technológií** v rámci pilotného projektu EÚ s cieľom umožniť presnejšie oceňovanie startupov pôsobiacich v oblasti špičkových technológií a zabezpečiť ich pripravenosť na investície.
- Komisia ďalej **zjednoduší existujúce pravidlá štátnej pomoci** týkajúce sa kombinovania vnútroštátnych finančných prostriedkov s finančnými prostriedkami programov InvestEU a Horizont. Vďaka tomu budú môcť MSP ľahšie využívať združené zdroje, ktoré im pomôžu pri dvojakej transformácii. V rámci prebiehajúceho preskúmania pravidiel štátnej pomoci Komisia okrem toho **zreviduje pravidlá štátnej pomoci týkajúce sa rizikového financovania a oznámenie o dôležitých projektoch spoločného európskeho záujmu (IPCEI)** s cieľom ďalej podporovať zapojenie MSP, prilákať súkromné investície a zároveň predchádzať narušeniu rovnakých podmienok.

5. Riadenie: partnerstvo medzi EÚ a členskými štátmi zamerané na dosahovanie výsledkov

Stratégia pre MSP sa musí opierať o záväzok a opatrenia na úrovni EÚ aj členských štátov. Keďže mnohé MSP sú hlboko zakorenené v regionálnych a miestnych ekosystémoch, kde zabezpečujú pracovné miesta, odbornú prípravu, daňové príjmy a sociálne zabezpečenie, tento záväzok sa musí rozšíriť na regionálne orgány. Vykonávanie stratégie sa bude zakladať na silnom partnerstve všetkých aktérov, ktorí nesú spoločnú zodpovednosť za výsledky, teda orgánov EÚ, vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, MSP a investorov. Bude zahŕňať pravidelné politické zhodnotenie pokroku, meranie a monitorovanie.

Sieť vyslancov pre MSP je dôležitým nástrojom na zabezpečenie tohto partnerstva medzi EÚ a členskými štátmi. Zastupuje vnútroštátne orgány členských štátov zodpovedné za politiku v oblasti MSP a zabezpečuje organické prepojenie medzi týmito orgánmi, miestnymi podnikateľskými komunitami a EÚ. Obnovením mandátu siete v roku 2020 sa posilní jej úloha a jej interakcia s regionálnymi subjektmi a orgánmi.

Komisia vymenuje osobitného **vyslanca EÚ pre MSP na vysokej úrovni**, ktorý bude riadiť prácu siete s cieľom zabezpečiť vykonávanie stratégie a uplatňovanie zásady „najskôr myslieť na malých“ vo všetkých politikách EÚ. Vyslanec EÚ pre MSP bude sledovať

vykonávanie aj v jednotlivých členských štátoch. Aby sa uľahčilo uplatňovanie hľadiska stratégie pre MSP vo všetkých oblastiach politiky, vyslanec EÚ pre MSP bude úzko zapojený do procesu európskeho semestra. Vyslanec EÚ pre MSP bude upozorňovať na aspekty týkajúce sa MSP v programe Komisie pre lepšiu právnu reguláciu v rámci pravidelného dialógu s výborom pre kontrolu regulácie, ako aj v rámci platformy Fit for Future.

Na doplnenie činností siete vyslancov pre MSP (vo verejnom sektore) bude Komisia úzko spolupracovať aj s **vyslancami pre strategické podnikanie**, novou poradnou skupinou podnikateľov z celej Európy, ktorá bude slúžiť ako fórum.

Nová stratégia bude predmetom **pravidelného preskúmania**. Komisia bude aj naďalej každoročne uverejňovať rozšírené **hodnotenie výkonnosti MSP**. V rámci tohto hodnotenia sa budú monitorovať aj vnútroštátne politiky priaznivé pre startupy (index „Europe Startup Nations“), zapojenie MSP do udržateľných podnikateľských postupov a digitalizácia MSP⁴⁷ (index DESI). Hodnotenie sa predloží a prediskutuje na každoročnom zhromaždení MSP, aby mali miestne zainteresované strany a širšia komunita MSP možnosť aktívne sa zapojiť.

Do monitorovania vykonávania stratégie bude zapojená sieť vyslancov pre MSP, ako aj ďalšie inštitúcie EÚ, a to napríklad prostredníctvom výročnej správy vyslancov Rade pre konkurencieschopnosť a pravidelného dialógu s Európskym parlamentom. V rámci prípravy tejto správy sa vyslanec EÚ pre MSP – spolu s vnútroštátnymi vyslancami pre MSP – stretne s tvorcami politiky v oblasti MSP a inými zainteresovanými stranami v členských štátoch s cieľom prediskutovať aj problémy týkajúce sa MSP, ktoré sa identifikovali v procese európskeho semestra. Na základe analýzy získanej z týchto mechanizmov hodnotenia bude vyslanec EÚ pre MSP koordinovať svoju činnosť s vnútroštátnymi vyslancami pre MSP s cieľom vypracovať národné plány vykonávania tejto stratégie pre MSP v spolupráci so zainteresovanými stranami z radov miestnych podnikov.

Definícia MSP v EÚ je kľúčovým nástrojom na zabezpečenie toho, aby sa táto stratégia zameriavala na správnu skupinu obyvateľstva, t. j. aby poskytovala podporu a výhody tým podnikom, ktoré to najviac potrebujú. Komisia pravidelne monitoruje, či definícia spĺňa tento účel. Podľa nedávnej verejnej konzultácie⁴⁸, štúdií a prieskumov definícia funguje dobre, pričom výrazná väčšina MSP v EÚ, ktoré sú malé a samostatné, ju považuje za ľahko použiteľnú. Komisia bude ďalej posudzovať konkrétne nastolené otázky, napríklad pokiaľ ide o zložité vlastnícke štruktúry alebo možné účinky odkázanosti na určitého dodávateľa („lock-in effects“), a podávať o nich správy.

KLÚČOVÉ OPATRENIA:

- Komisia vymenuje **vyslancu EÚ pre MSP na vysokej úrovni**.
- Komisia posilní **sieť vyslancov pre MSP** s cieľom upevniť prepojenie medzi politikami v oblasti MSP na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.
- Komisia vytvorí skupinu **vyslancov pre strategické podnikanie**.
- **Vyslanec EÚ pre MSP** bude upozorňovať na aspekty týkajúce sa MSP v rámci **pravidelného dialógu s výborom pre kontrolu regulácie**.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>.

⁴⁸ Otvorená verejná konzultácia o definícii MSP: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_sk